МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет музичного мистецтва
Кафедра хорового диригування та академічного співу

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету ММ
_____ Галина БРЕСЛАВЕЦЬ
«_____»_____2026 року

Робоча програма навчальної дисципліни

«ОПЕРНА СТУДІЯ»

Галузь знань – В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Спеціальність – В5 Музичне мистецтво

Освітньо-професійна програма – музичне мистецтво

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Профілізація – «Оперний спів»

Харків, 2026 рік

Розробник: **Сахно Ігор Леонідович**, кандидат мистецтвознавства, старший викладач кафедри хорового диригування та академічного співу ХДАК,

Мова навчання – українська

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри хорового диригування та академічного співу

Протокол № __1_ від “___26_”___серпня __2026 року

В.о.завідувача кфедри _____ Юлія ВОСКОБОЙНІКОВА
підпис

Робочу програму затверджено на засіданні ради факультету музичного мистецтва ХДАК

Протокол № __1_ від “___31_”___серпня __2026 року

Голова ради факультету ММ _____ декан Галина БРЕСЛАВЕЦЬ

1. Опис навчальної дисципліни

«Оперна студія»

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітній рівень</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>Денна форма навчання</td><td>Заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів, відповідних ECTS: 9</td><td>Галузь знань:
В Культура, мистецтво та гуманітарні науки</td><td colspan="2">Обов’язкова</td></tr>
<tr><td>Кількість тем: 7</td><td rowspan="3">Спеціальність:
В5 Музичне мистецтво
Освітня програма:
«Музичне мистецтво»</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин для денної та заочної форми навчання - 270</td><td colspan="2">1–2</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семестри:
1–3</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Тижневих годин:
аудиторних – 2
самостійної роботи – 4</td><td rowspan="6">Рівень вищої
освіти (магістр)</td><td colspan="2">Практичні заняття</td></tr>
<tr><td>84 год.
(30/30/24)</td><td>24 год.
(8/8/8)</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>186год.
(60/60/66)</td><td>246год.
(82/82/82)</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю:</td></tr>
<tr><td colspan="2">залік (1, 2 семестри)
екзамен (3 семестр)</td></tr>
</table>

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 0,5

для заочної форми навчання – 0,1

1. Мета і завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна **«Оперна студія»** є обов'язковим освітнім компонентом професійної підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю В5 «Музичне мистецтво» освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво», фахова профілізація «Оперна студія».

Зміст дисципліни спрямований на поглиблення вокально-виконавської та сценічної майстерності, розвиток музично-драматичного мислення, акторських навичок і формування професійної культури оперного виконавства. Особлива увага приділяється роботі над оперними партіями, створенню сценічного образу, взаємодії з партнерами та втіленню авторського задуму в умовах музично-сценічного виконання.

Обсяг дисципліни становить **9 кредитів ЄКТС (270 годин)**. Програма охоплює **7 тем** і вивчається протягом першого та другого років підготовки у 1-му, 2-му та 3-му семестрах за денною та заочною формами здобуття вищої освіти.

Для **денної форми навчання** загальний обсяг дисципліни становить 270 годин, із яких 84 години відведено на практичні заняття, а 186 годин — на самостійну роботу здобувачів вищої освіти.

Для **заочної форми навчання** загальний обсяг дисципліни також становить 270 годин, із яких 24 години передбачено для практичних занять, а 246 годин — для самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

Основними формами організації освітнього процесу є практичні заняття, спрямовані на опрацювання оперних партій і сцен, розвиток вокально-акторської майстерності, формування навичок ансамблевої та сценічної взаємодії, а також самостійна робота над музичним і літературним текстами, художнім образом персонажа та підготовкою до сценічного виконання.

Форми семестрового контролю: залік у 1-му та 2-му семестрах, екзамен у 3-му семестрі. Контроль передбачає оцінювання рівня вокально-технічної підготовки, музично-стильової відповідності виконання, сценічної виразності, акторської майстерності, взаємодії з партнерами та здатності створювати цілісний музично-сценічний образ.

Статус дисципліни — обов'язкова.

Мета курсу – вдосконалення професійних вокально-виконавських і сценічних компетентностей здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, формування готовності до самостійної творчої діяльності в галузі оперного мистецтва шляхом поглиблення навичок художньої інтерпретації оперних партій та ансамблів, розвитку акторської майстерності, культури сценічного мовлення й руху, здатності до створення цілісного музично-драматичного образу, професійної взаємодії з диригентом, режисером, концертмейстером та іншими учасниками оперної постановки, а також розвитку творчої самостійності, сценічної виразності й виконавської відповідальності.

Завдання курсу полягають у послідовному вдосконаленні:

- культури академічного голосоутворення та вокально-технічної майстерності;
- діапазону, гнучкості, рухливості та рівномірності звучання голосу;
- індивідуальної тембрової виразності й культури звуковедення;
- навичок художньо-стильової інтерпретації оперних партій та ансамблів;
- орфоепічної точності, вокальної дикції та артикуляційної виразності;
- уміння розкривати взаємозв'язок музичного й літературного текстів оперного твору, його драматургії та сценічної дії;
- виконавського слухового самоконтролю та здатності до самостійної роботи над оперною партією;
- артистизму, акторської майстерності, культури сценічного мовлення й руху та здатності створювати цілісний музично-драматичний образ відповідно до стилю, жанру й авторського задуму;
- навичок професійної взаємодії з диригентом, режисером, концертмейстером та партнерами по сцені.

Дисципліна **«Оперна студія»** забезпечує подальше професійне становлення оперного співака як творчої особистості, здатної самостійно формувати виконавську концепцію оперної партії, працювати з різностильовим оперним репертуаром та реалізовувати власний художній потенціал у музично-театральній і концертно-виконавській діяльності.

Загальні та фахові компетентності, які формує дисципліна відповідно до ОПП «Музичне мистецтво»

Загальні компетентності	ЗК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК 7.Здатність до міжособистісної взаємодії.
Спеціальні (фахові) компетентності	СК 1. Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції. СК 3. Здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по створенню / інтерпретації / аранжуванню та перекладу музики. СК 4. Здатність інтерпретувати художні образи у музикознавчій / виконавській / диригентській / композиторській / педагогічній діяльності. СК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформаціюта застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації. СК 7. Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету. СК 8. Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої

	ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу. СК 10. Здатність до професійного саморозвитку та вдосконалення виконавської, педагогічної та дослідницької майстерності.

Програмні результати навчання
відповідно до ОПП «Музичне мистецтво»

Програмні результати навчання	РН 1. Володіти професійними навичками виконавської (диригентської), творчої та педагогічної діяльності. РН 2. Володіти навичками ансамблевого музикування в групах різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах. РН 3. Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві. РН 5. Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію. РН 6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово- стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій. РН 7. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

2. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Робота над оперним репертуаром.

Тема 1. Вокальна партія: інтонаційний та драматургічний аналіз.

Тема 2. Специфіка вивчення музичних текстів вокальної партії.

Тема 3. Репетиції з оркестром. Співанки з диригентом.

Розділ 2. Творча майстерня: сценічне втілення.

Тема 4. Визначення мізансцен оперної партії.

Тема 5. Особливості розкриття художнього та психологічного образу ролі.

Тема 6. Сценічне опанування вокальної партії в ансамблевій узгодженності та мізансценах.

Тема 7. Виконання оперної партії у виставі.

2. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	с е м	і н д	с. р.		л	п	с е м	і н д	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Робота над оперним репертуаром												
Тема 1. Формування вокально-технічних навичок та опанування концертно-камерного репертуару.	30		10			20	30		2			28
Тема 2. Художньо-стильовий аналіз та інтерпретація камерно-вокального твору.	30		10			20	30		2			28
Тема 3. Музично-поетичний текст у камерно-вокальному виконавстві: дикція, артикуляція та фразування.	30		10			20	30		4			26
Разом за 1 розділ	90		30			60	90		8			82
Розділ 2. Творча майстерня: сценічне втілення												
Тема 4. Визначення мізансцен оперної партії	40		12			28	40		4			36
Тема 5. Особливості розкриття художнього та психологічного образу ролі	40		12			28	40		4			36
Тема 6. Сценічне опанування вокальної партії в ансамблевій узгодженності та мізансценах	50		14			36	50		4			46
Тема 7. Виконання оперної партії у виставі	50		16			34	50		4			46
Разом за 2 розділ	180		54			126	180		16			164
Усього годин	**270**		**84**			**186**	**270**		**24**			**246**

Річний план-мінімум:

Програма:

1. М. Леонтович. Опера «На Русалчин Великдень».
2. Е. Гумпердінк. Опера «Гензель і Гретель».
3. М. Лисенко. Опера «Наталка Полтавка».
4. В. А. Моцарт. Опера «Весілля Фігаро».

Примітка: Протягом навчального року передбачається опрацювання вибраних оперних сцен, сольних партій та ансамблевих номерів із зазначених творів відповідно до вокальних можливостей здобувачів освіти та завдань сценічної підготовки.

3. Самостійна робота

Самостійна робота на 1 курсі (річним обсягом **120 годин для денної форми навчання та 164 години для заочної**) є важливою складовою професійної підготовки здобувача та спрямована на поглиблення навичок оперно-сценічного виконавства. Вона передбачає систематичне опрацювання оперного репертуару відповідно до індивідуальних рекомендацій викладача, удосконалення вокально-технічних навичок, роботу над музичним і літературним текстами, стилістикою, художньою інтерпретацією оперних партій та сценічним образом персонажа. Особлива увага приділяється розвитку тембрової виразності, вокальної дикції, фразування, динамічної гнучкості, акторської майстерності та виконавського самоконтролю. Важливим напрямом самостійної роботи є формування цілісної музично-драматичної концепції оперної партії, опрацювання мізансцен та підготовка оперних сцен до публічного виконання.

Самостійна робота на 2 курсі (обсягом **66 годин для денної форми навчання та 82 години для заочної**) спрямована на поглиблення професійної майстерності здобувача у сфері оперно-сценічного виконавства. Вона передбачає самостійне опрацювання різностильового оперного репертуару, удосконалення вокально-технічних, акторських і художньо-виразових засобів, поглиблений аналіз музичного та літературного текстів, драматургії оперного твору. Особлива увага приділяється стильовій відповідності, індивідуальності виконавської інтерпретації, культурі фразування, тембровій виразності, сценічній взаємодії з партнерами та виконавському самоконтролю. Важливим завданням є формування власної художньо-виконавської концепції оперної партії, створення цілісного музично-сценічного образу та підготовка до участі в оперній виставі.

6. Методи навчання. Форми поточного та підсумкового контролю

Методи навчання	Практичний метод (практичні заняття); наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій); робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування); самостійна робота. Словесні методи, наочні методи (педагогічний показ, демонстрація вокально-виконавських і сценічних прийомів, прослуховування аудіозаписів та перегляд відеозаписів оперних вистав); індивідуальна робота над оперними партіями з концертмейстером, співанки з диригентом, мізансценічні та ансамблеві репетиції з режисером, підготовка й виконання оперних сцен.

Поточний контроль та оцінювання проводиться викладачем безпосередньо на практичних заняттях. Семестровий контроль (залік) проводиться з метою визначення успішності розвитку здобувачів вищої освіти, магістрів та засвоєння ними вокальної програми на певному навчальному етапі.

7. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється за накопичувальною системою. Підсумкова оцінка є сумою балів, отриманих здобувачем за результатами поточного та підсумкового контролю.

Розподіл балів, які отримують студенти.

1 семестр

Поточне тестування та самостійна робота				Залік	Сума
Розділ 1-2					
Т1	Т2	Т3	Т4	40	100
15	15	15	15		

2 семестр

Поточне тестування та самостійна робота		Залік	Сума
Розділ 3			
Т5	Т6	40	100
30	30		

3 семестр

Поточне тестування та самостійна робота		Залік	Сума
Розділ 4			
Т7	Т8	40	100
30	30		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	**A**	відмінно	зараховано
82-89	**B**	добре	
74-81	**C**		
64-73	**D**	задовільно	
60-63	**E**		
35-59	**FX**	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	**F**	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

8. Методичне забезпечення

Пакет навчально-методичного забезпечення:

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Нотні матеріали.

9. Рекомендована література

1. Антонюк В. Г. (2001). Українська вокальна школа: етнокультурологічний аспект : монографія 2-ге вид., перероб. і доп: К. : Укр. Ідея: 144 с.

2. Антонюк В. Г. (2007). Вокальна педагогіка (сольний спів) : підручник: : К. ВІПОЛ: 174 с.

3. Базиликут Б. О. Орфоепія в співі: навчальний посібник. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2001. 126 с.

4. Вишневська С. В. Основні дикційно-артикуляційні проблеми у вокальному виконавстві: методичні рекомендації. Коломия: Вік, 2015. 36 с.

5. Гнидь Б. П. Історія вокального мистецтва. Київ: НМАУ, 1997. 320 с.

6. Голос людини і вокальна робота з ним / Г. Стасько, О. Шуляр та ін. Івано-Франківськ, 2010. 336 с.

7. Гребенюк Н. Є. (2000). Вокально-виконавська творчість : автореф. дис. на здобуття наук.ступ. д-ра мистецтвознав. : спец. 17.00.03 НМАУ ім. П. І. Чайковського: К.: 39 с.

8. Катрич О. (2000). Стиль музиканта-виконавця (теоретичні та естетичні аспекти. Дрогобич, Вид. Фірма «Відродження», 100 с.

9. Колодуб, О. (2006). Творчі принципи організації оперної вистави. Олександр Колодуб. Життя, творчість, спогади / авт.-упоряд. І. Колодуб. Київ, 104–112.

10. Курбанов, В. Б. (2009). Традиційність і проблеми інтерпретації оперної вистави. Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, 3, 30–35.

11. Мадишева Т. П. (2002). Співак і мова: культура співу мовою оригіналу: теорія та практика : навч. посіб. для студ.вокал. ф-тів ВНЗ культури і мистец.України. Х.:Штріх: 160 с.

12. Походзей, П. І. (2017). Оперне мистецтво і проблеми виховання фахівців для оперного театру в Оперній студії Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського. Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, 1(34), 119–126.

13. Походзей, П. І. (2017). Синтез диригентська-режисерської інтерпретації у втіленні оперного спектаклю (на прикладі Оперної студії НМАУ імені П.І. Чайковського). Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. Київ: Міленіум, 2, 173–178.

14. Черкашина-Губаренко, М. Р. (2009). Деякі тенденції розвитку сучасного оперного театру. Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, 3 (4), 17–22.Антонюк В. Г. Постановка голосу: навчальний посібник для студентів вищих музичних навчальних закладів. Київ: Українська ідея, 2000. 68 с.